

למשל: "ידי השמאלית, הרדומה, ניצבת כשעון קיר עתיק/ שנתלש כעת ובזמן קדום אחר" (עמ' 22). וכן, כל השיר בעמוד הבא: "בצאת יונת הזעם הלבנה/ מצוהר משוריין, קמו שק ועפר/ ונדמו חלומות".

מושגים מקובלים שבשפה באים בספר לטשטש ולהפוך את הידוע לקורא; 'שנת שמיטה' שהיא כותר-שיר (עמ' 18), אינה השנה השביעית במניין-השנים, בה השדה לא מעובד וההלואה אינה נפרעת, אלא משהו אישי, אחר ומיוחד: "מידך נשמת -- -- (כאן כתובות שלוש שורות ארוכות על צינורות וברו שבור) -- -- צמח מטפס"; אפילו האהבה, זה האידיל המקובל בשירת החיים, מבוססת כאן בדימויים לא מקובלים: "עד מתי אגור אותך עמי, תמהת ולא פסקת מלבדוק/ אם שוך המיווג עוד דוקר ומסמר" (עמ' 19).

מובן מאליו שזאת שירה נטולת חרוז ומשקל. בכל זאת, מתגנבים אלה לתוך השירים בלי משים; הנה, בבית השירי המעטר את השער האחורי של הספר, נחרות השורה השנייה, הנגמרת ב"צוואר", עם השורה החמישית המסתיימת "בעונת מעבר"; ובעמוד 8 מתחרזים הבתים: "דלת פתוחה" עם "שמך של מבוכה". יש בספר הרבה משחקי לשון, כמו "ישבת" ו"שבת" / ובחובך אין דבר. / אין-דבר" (עמ' 11), או "מה לך מלאך" (עמ' 17). וכן, יש בספר הרבה חידושים, כמו שמות עצם שיוצרים פועל: "להתמגן" (עמ' 14) ו"שמש מתמערבת" (עמ' 16). אכן, דרוז מללים - סטודנט לפסיכולוגיה ותקשורת - מתקשר עם הקורא בשפה הגורמת לו הנאה נפשית, אם כי בדרך חתחתיים. ■

שמואל שתל



אכן, שירת העבר של המאה ה-19 השתמשה בקצב של צעדת חיילים ובהרוז של תוף ומצילתיים, התלהבה והלהיבה ביכולתה להאציל מרוחה החורגת מן האפור וההמוני, על הלב הפועם ברגשת החיים. השירה שלאחריה השתמשה במילים פשוטות כדי לדחוק את המילים הרמות והמליצה של העבר וניסתה להשרות את מיוחדותה, בהיותה דומה לרשרוש הטבעי של הגשם ולהברקות ברק. הספר שבידי רוצה כאילו להוכיח, שמה שאיננו פרוזה - אף על פי כן גורם לקורא להמשיך ולקרוא, כלומר להשתתף בטקסט הכתוב בספר - מוכיח את שייכותו לעולם השירה.

גם הדימויים שבספר רחוקים מן המקובל. הנה

ואפשר היה לטשטש אותה). כשאמו נישאת לבסוף כנועה בזרועותיו של מוריס, מתחדדות אצל הבן תחושת הבדידות וחרדת הנטישה, ששורשיה בעבר הלא רחוק. בד בבד מתחזקת הודותו עם שושנה שנותרה נטושה מאחור, ליד השולחן העמוס כלי אוכל ריקים ועצמות הדג שנאכל. תמר קרון מיטיבה לעצב מצבי מבוכה ובדידות, בעיקר כאשר אינה מוסיפה פרשנות לסיטואציות ומוסרת אותן כנתינתן.

למחרת הסעודה, כשדודי מציץ בשושנה בפעם השנייה דרך החור בקיר המקלחת, הוא כבר עד לניסיון התאבדותה. אך המספרת בהרה במתכוון בסיום אחר לסיפור: כשהמתבגר ממלא אחר כך את תפקיד שליח ההצלה ומוציק את מוריס להציל את שושנה, הוא נדהם למראה תגובתו הפושרת - ואז גומלת בו ההחלטה לקפוץ למים הגועשים.

על סיומי הסיפורים נסוך דוק לירי מעודן, אפילו מרגש. עם זאת, הרעיון לסיום הסיפור הראשון נראה לי אימננטי יותר ופחות "מודבק". לכן הוא טוב בעיני יותר מן הסיום, שלכאורה מובן ומתבקש בסיפור השני. זהו סיום טבעי ונכון, ולו גם משום נימת הפיוס ההרמונית והמסר ביחס לשואה ולניצוליה. אלה בסופו של דבר נשארים מאחור ומפנים את הדרך לדור הצעיר: החיים חייבים להימשך. ■

יערה בן-דוד

לא מסתבר מאלי

דרור מללים: **מסתבר**, הוצאת חלונות 2003, 32 עמ'

ספר מוזר, כרוך בשחור על אפור ואפור על לבן, כמו גם בשמו ה"מסתבר". צריך לקרוא את הספר כולו, או לפחות לדפף עד לשיר האחרון, כדי להיווכח כי "להגיע למצב מסתבר, זה לא כל כך פשוט". צריך לקרוא הוראות או פקודות, להצמיד את "כפות ידיך על אוזניך", לפשוט ידיים -- לפקוק עיניים -- להימצא "על קצה ענף דק" - עד "שיתעבה". נקודה בסוף השיר, בסוף הספר. מה רצה המשורר - שבאין ניקוד, איני יודע אם אני קורא אותו נכון - לומר? אני שב וקורא את השיר, הפעם כבר מתוך הידיעה, כי "להגיע למצב מסתבר, זה לא כל כך פשוט"; ואני קורא את השורות שכתבתי ברשימתי זאת ונוכח לדעת שגם אני "מסתבר" בכל המסתבר בשיר.

אני מתחיל להרהר בכך ששירה אינה פרוזה וכי המשפטים הלא טבעיים, הנקראים בייחודם, למרות שהם דומים לציפוף ציפורים לא מובן, גורמים לנו הנאה. הקורא בשירת העבר ידע, כי בניגוד לכללי דקדוק ומבנה משפט שבפרוזה, קיימת Licencia Poetica שיוצרת לה כללים משלה, המתירים את האסור ובלבד שהקורא יגדיר אותה כך.

רוני סומק

חצי

קרן אלקלעי-גוט

מאנגלית: דפי קודיש

משיחים

האם בְּבוֹרִים אֱלֹהִים מְעֻשָּׂנִים
אֲחֵרֵי בְּקוֹר אֶצֶל בְּנוֹת-תְּמוֹתָהּ?

אֲחֵרֵי שְׁשָׁנוּ אֶת הָעוֹלָם
בְּמַתִּי אוֹרְגֻזְמָה

האם הֵם מְפַנִּים אֶת הַגֶּב
וְיִשְׁנִים
מֵאוֹת שָׁנִים?

שני סימני שאלה מגנדרים את השיר היפה הזה. יש בו גם ברבורים ואורגומה. קרן אלקלעי-גוט מרפדת לסקס את המיטה ושרה לו שיר ערש. הסקס יתעורר בבוקר או אחרי מאות שנים. בסקס, כמו בסקס, הכול אפשרי.